

Kaderrichtlijn Water:

Groot belang voor de drinkwatervoorziening

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is een belangrijk instrument om op Europees én nationaal niveau een goede waterkwaliteit te kunnen realiseren en drinkwaterbronnen te kunnen beschermen. De Europese Commissie evalueert momenteel de KRW en haar dochterrichtlijnen, zoals de Grondwaterrichtlijn en de richtlijn Prioritaire Stoffen. Hierdoor staat de KRW en de toekomst ervan momenteel in de schijnwerpers, niet alleen in Brussel, maar ook in Nederland. Voldoende zoet water van goede kwaliteit is immers essentieel voor de drinkwatersector.

‘ER MOET EEN GOEDE CHEMISCHE OF ECOLOGISCHE TOESTAND BEREIKT WORDEN’

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is sinds 2000 van kracht en heeft als doel een goede kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater in Europa te realiseren en behouden.

Uitgesteld

De KRW schrijft voor dat de waterkwaliteit van de Europese wateren aan bepaalde eisen moet voldoen. Hiervoor zijn chemische en ecologische doelen opgesteld die alle Europese landen moeten behalen; dit wil zeggen dat een goede chemische of ecologische toestand bereikt moet worden. De KRW stelt dat de doelen in 2015 moeten zijn gehaald, maar biedt de mogelijkheid van uitstel tot 2021 of uiterlijk 2027. In Nederland wordt gebruikgemaakt van deze mogelijkheid voor uitstel tot 2027.

Normen

De chemische doelen van de Kaderrichtlijn Water zijn vastgelegd in Europese en nationale normen. Op Europees niveau zijn voor een aantal risicovolle stoffen normen vastgesteld in de dochterrichtlijn Prioritaire Stoffen. Nederland heeft deze lijst aangevuld met normen voor andere stoffen die voor de Nederlandse waterkwaliteit van belang zijn. Voor het grondwater zijn in de Grondwaterrichtlijn eisen voor de chemische toestand opgenomen.

Achteruitgang voorkomen

Voor de bescherming en verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen zijn in de KRW specifieke doelen opgenomen. Artikel 7 van de KRW stelt dat lidstaten waterlichamen moeten aanwijzen die bestemd zijn voor drinkwaterproductie. Ook moeten ze ervoor zorgen dat hier voldaan wordt aan alle normen en doelstellingen die geformuleerd zijn voor deze beschermde gebieden.

In artikel 7.3 is aangegeven dat lidstaten de waterlichamen bedoeld voor drinkwaterproductie moeten beschermen met als doel achteruitgang van de waterkwaliteit te voorkomen, zodat op termijn de zuiveringsinspanning voor drinkwaterproductie kan worden verlaagd. Feitelijk betekent dit dat de waterkwaliteit van drinkwaterbronnen verbeterd moet worden om de benodigde zuivering daadwerkelijk te kunnen verminderen.

Monitoring

De KRW verplicht waterbeheerders om metingen uit te voeren en rapportages te maken over de kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater. Op basis daarvan kunnen waterbeheerders beslissen welke maatregelen ze moeten nemen om de kwaliteit te verbeteren of achteruitgang van de kwaliteit tegen te gaan.

Onvoldoende verbetering

Ook al heeft de KRW gezorgd voor een algehele verbetering van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater, we zijn in Europa én Nederland nog ver weg van het halen van de gestelde KRW-doelen. De Commissie bevestigde dit onlangs nog in haar beoordeling van de nationale stroomgebiedbeheerplannen van de Europese lidstaten. In de zomer van 2018 oordeelde ook het Europees Milieuagentschap dat de algehele kwaliteit van de Europese wateren afgelopen jaren onvoldoende is verbeterd en dat de lidstaten komende jaren alles op alles moeten gaan zetten om de doelen alsnog te kunnen halen.

PBT-stoffen struikelblok

Voor de chemische toestand geldt in het algemeen dat lidstaten op het gebied van het verminderen van de aanwezigheid van prioritair stoffen in water vooruitgang hebben geboekt. Maar met name de aanwezigheid van PBT-stoffen (persistente, bioaccumulerende, toxische stoffen) vormen het grootste struikelblok voor het behalen van een goede chemische toestand in oppervlaktewater. De kwaliteit van het oppervlaktewater in Nederland blijft verder onder druk staan door diffuse belasting met stoffen afkomstig uit onder andere de landbouw en door puntbelasting met stoffen uit onder andere industriële lozingen en RWZI's.

Extra zuivering nodig

Ook de grondwaterkwaliteit laat in Nederland maar een heel lichte vooruitgang zien. Vooral de verbetering van de chemische toestand blijft achter, met name door emissies uit de landbouw en de industrie. Kijkend naar de doelstelling uit artikel 7.3 van de KRW is een zodanige verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen dat de zuiveringsinspanning verlaagd kan worden, nog lang niet in zicht. Sterker nog, verschillende drinkwaterbedrijven doen onderzoek naar een eventuele uitbreiding van hun zuivering om toekomstige waterkwaliteitsproblemen het hoofd te kunnen bieden.

Ambitie hoog houden

Op basis van de evaluatie die de Europese Commissie momenteel uitvoert, wordt besloten of de KRW moet worden herzien. De publicatie van het evaluatierapport staat vooralsnog gepland voor september/oktober 2019. Onlangs liet de Commissie zich kritisch uit over het gebrek aan inzet van de Europese lidstaten om de Europese wateren uiterlijk in 2027 in goede toestand te brengen. Het is voor

‘WE ZIJN IN EUROPA ÉN
NEDERLAND NOG VER WEG VAN
HET HALEN VAN DE KRW-DOELEN’

Inzet VEWIN voor KRW evaluatie:

* Voortzetten KRW na 2027

Verlenging van de KRW na 2027 is wat Vewin betreft noodzakelijk. Dit mag niet worden gebruikt als excuus om de huidige KRW-doelen niet te hoeven halen voor 2027 of de doelen te verlagen. Mocht de Europese Commissie de KRW 'fit for purpose' vinden en de KRW wordt niet herzien, dan is het van groot belang dat het ambitieniveau met betrekking tot het halen van de KRW-doelen hoog blijft. Ook moeten er dan afspraken worden gemaakt om de doelen in de periode na 2027 alsnog te halen en de behaalde doelen te behouden. Als de KRW wél wordt herzien, moeten naast handhaving van het bestaande ambitieniveau ook nieuwe uitdagingen zoals klimaatverandering en opkomende stoffen worden opgepakt.

* Artikel 7: 'Voor de drinkwateronttrekking gebruikt water'

Voor de KRW na 2027 is het voor de drinkwatersector van groot belang dat artikel 7 behouden blijft. Dit artikel regelt de bescherming en verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen. Artikel 7.3 stelt dat lidstaten de waterlichamen, bedoeld voor drinkwaterproductie, moeten beschermen, met als doel achteruitgang van de waterkwaliteit te voorkomen, zodat op termijn de zuiveringsinspanning voor drinkwaterproductie kan worden verlaagd. Feitelijk betekent dit dat de waterkwaliteit verbeterd moet worden. Indien mogelijk moet artikel 7.3 versterkt worden als resultaatsverplichting.

* Uitzonderingsmogelijkheden

In artikel 4 van de KRW worden uitzonderingen benoemd die het niet bereiken van een goede toestand van een waterlichaam rechtvaardigen, zoals klimaatverandering of de aanwezigheid van nitraat in de bodem door mestgift in het verleden. Vewin vindt dat er geen ruimere interpretatie of uitbreiding van deze uitzonderingen moet plaatsvinden.

* Integratie andere beleidsterreinen

De aansluiting van de KRW op andere beleidsterreinen die een relatie hebben met waterkwaliteit, is op dit moment niet goed geregeld. Er is een betere afstemming nodig tussen de doelen van de KRW en andere wet- en regelgeving, zoals de Drinkwaterrichtlijn, het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, de Nitraatrichtlijn, REACH (opkomende stoffen) en regelgeving voor gewasbeschermingsmiddelen. Hiermee ontstaat een samenhangend Europees water-, milieu- en landbouwbeleid. De wet- en regelgeving moet beter worden afgestemd op de KRW.

* Handhaven 'one out, all out-principe'

Het 'one out, all out-principe' uit de KRW betekent dat als een waterlichaam op basis van één parameter niet voldoende scoort, de eindscore van het hele waterlichaam 'rood' is (dus niet voldoet aan de goede toestand). Dit is een belangrijk voorzorgsprincipe in verband met onzekerheid over de complexe interacties in het watersysteem en moet daarom behouden blijven. Het nadeel is dat dit verbeteringen op onderdelen kan maskeren en weinig motiverend kan zijn voor sectoren die de maatregelen moeten nemen. Vewin vindt dat een genuanceerde benadering hierbij verdedigbaar is, en dat er ook gerapporteerd mag worden over de afzonderlijke onderdelen.

Vewin daarom van groot belang dat bij een eventuele herziening van de KRW het ambitieniveau met betrekking tot het halen van de KRW-doelen hoog blijft. Ook omdat sommige Europese organisaties, zoals de Europese landbouworganisatie Copa-Cogeca, stellen dat de KRW-doelen overambitieuze zijn en een tandje omlaag moeten.

Inzet Vewin

In het kader van de evaluatie houdt de Commissie gesprekken met stakeholders. Vewin grijpt deze mogelijkheid aan om via haar Europese koepelorganisaties EurEau en CEEP het belang van de KRW voor de drinkwatervoorziening te benadrukken. Ook heeft Vewin gereageerd op de online stakeholder-consultatie en is bij verschillende gelegenheden in Brussel gesproken met verantwoordelijke vertegenwoordigers van de Europese Commissie.

Vewin zet hierbij in op de volgende punten: voortzetten van de KRW na 2027, behoud en versterking van artikel 7 (voor de drinkwateronttrekking gebruikt water), betere integratie met andere beleidsterreinen en handhaving van het 'one out, all out'-principe (zie kader voor toelichting).

‘ER IS BEHOEFTE AAN
EEN SAMENHANGEND
EUROPEES WATER-, MILIEU-
EN LANDBOUWBELEID’
